

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 15.

Ljubljana, dne 1. avgusta 1923.

Leto II.

Ministrstvo za socialno politiko.

Nastopanje vlade proti delavstvu, katerega smo bili v zadnjem času priča, je bila dobro došla prilika za brezobzirno izkoriščanje delavstva potom številnih kapitalistov, ki so si na račun vgnjetenega delavstva nakopičili silnih dobičkov. V največji meri na nereelen način pridobljene kapitalije uporabljajo mnogi industrijalci v to svrhu, da v inozemstvu pridobivajo privatno lastnino v obliki nakupa posestev, hiš in drugih dobrin, med tem ko delavstvo v posameznih krajih od stradanja v pravem pomenu besede hira. A navzlic tem dejstvom se še danes onemogočava delavstvu ureditev svojih socialnih in ekonomskih potreb. V severnem delu Slovenije na primer je radi nekih prehodnih boleznij prepovedano vsako sestajanje delavcev pod pretvezo nevarnosti prenosa in inficiranja. Med tem pa, ko se delavstvu prepoveduje shode, se ljudstvo sme nemoteno zbirati in tlačiti po cerkvah in tamkaj poljubovati razne predmete, kar bi v resnem slučaju neminovno moralo povzročiti v higijenskem oziru naravnost katastrofalne posledice. Može, žene in otroci, ne glede na to, da jetika ni nič redkega, in ne glede na to, da se med njimi lahko nahajajo tudi spolno bolani ter drugače okuženi, se v cerkvah zbirati smejo, lačno delavstvo pa se v celem dotičnem okolišu na shodih zbirati ne sme. Vzemimo na primer razmere, v katerih živi delavstvo lesnoindustrijskega podjetja tvrde A. Perger v Mislinjah, ki se nahaja baš v kontumaciranem okolišu, in takoj bomo videli od kod prete kali kake resne bolezni ali kuge.

V Mislinje se je pred kakimi tridesetimi leti priklatil žid Perger, ki mu je še danes slovenski jezik španska vas. Ta človek je pravi tip nemško nacionalnega šovinista ter najogabnejšega oderuha, ki uživa naravnost perverzno slast nad trpinčenjem domačih delavcev, katerim pije kri in mozek. Več kot gotovo je, da Perger uganja svoje podlosti nad delavstvom iz globokega nacionalnega sovraštva. Perger sam je nemško nacionalen žid Rotschildovega kalibra, delavci pa so Slovenci. Perger je zakleti sovražnik vsega, kar je jugoslovanskega, zato ga vsakdo mrzi, tudi če ni pri njem vposlen. Ta človek, ki ga je samo maščevanje, vihti nad obžalovanja vrednimi slovenskimi delavci še vedno svoj strupeni bič! Avstrijski žid Perger je silen bogataš in zato tudi zmaguje vse potom — denarja, kadar ga pa delavci v svojem obupu prosijo za zvišanje plač, da jim ni treba iti živih pod zemljo, kliče proti popolnoma izstradanim delavcem oblast, od katere zahteva stari grešnik žandarmerijo! Stari žid Perger, ki poseduje ogromno veleposestvo, si v svoji prenapetosti domišlja, da je ne-

omejeni gospod nad življenjem in smrtjo vseh onih, ki so od njega gospodarsko odvisni, skratka Bog, nad katerim ni nikogar več. Ob času prevrata so mu, namesto da bi se bilo krvosesa Pergerja izgnalo in veleposestvo porabilo v dobrobit prebivalstva, jugoslovanski advokati ala dr. Kukovec in dr. Pirnat pridobili državljanstvo Jugoslavije. One Jugoslavije, ki jo avstrijski čifut Perger iz dna duše sovraži! Kakšno je bilo plačilo slovenskim advokatom za to njihovo „patriotično“ delo, ne vemo.

Da je Perger oderuh prve vrste, dokazuje nad vsak dvom zlasti gospodarska plat njegovega veleposestva. Agrarni reformi plačuje tako malenkostne zneske, da niti v poštev ne prihajajo. Delavcem plačuje za sekanje od kubičnega metra 20 Din. Za to plačilo pa morajo delavci debela tudi olupiti. Za dovoz, oziroma prevoz k gozdni železnici plača 15 Din. Prevažati morajo dotični delavci les do gozdne železnice z lastno živino. Za prevoz po gozdni železnici do žage plača 3 Din. Rezanje z vso ostalo režijo in davki vred ga stane 50 Din. Za prevoz na železnico in nalaganje na vagone plačuje 10 Din. Vsega skupaj stane Pergerja na vagon naloženi kubični meter lesa 98 Din. Pozabiti pa se ne sme, da se mora računati tudi dohodek za olupke ali skorje, ki jih kupujejo usnjarne za črsló. Nadalje, da Perger prodaja žamanje oziroma obrezke neki zagrebški tvrdki za izdelovanje lepenke 150 kg po 3 švicarske franke in da končno prodaja debelejšše obrezke in vrhače 2½ kubičnega metra po 75 Din. Ako vse to vračunamo, pride Pergerja kubični meter rezanega na vagon naloženega lesa dejansko le na 70 Din. Avstrijski čifut Perger pa prodaja ta les po 800 do 900 Din za kubični meter!

Od 1. januarja 1923 do danes se je v Pergerjevih gozdovih posekalo približno 6000 kubičnih metrov in ako po gori navedenih izdatkih računamo, da Pergerju pri vsakem kubičnem metru ostane okrogli prebitek v znesku 700 Din, tedaj ostane pri 6000 kubičnih metrih prebitka Pergerju 4.200.000 Din. Reci in piši štiri milijone in dvestotisoč dinarjev! In ako končno odbijemo 200.000 Din za razne neprevidne stroške, ostaja Pergerju za dober pol leta še vedno čistega dobička 4.000.000 dinarjev!

Pri takem kolosalnem dobičku Perger mirne vesti gleda, kako delavske družine propadajo lakote, s ciničnim smehljajem prezira vse ono nepopisno gorje, ki je doma v raztrganih kolibah, v katerih prebivajo oni, ki mu kopičijo težke denarje. Vzpričo vse te strašne mizerije trpinčenega delavstva pa se on — starec — ki se nahaja že kraj groba, vozi na Dunaj ali pa si naročava dunajske igralke na svoje mislinjsko posestvo, kjer zadoščujoč svojim perverznim nagonom zapravlja krvave

žulje zatiranih delavcev. Večje ironije si vzpričo od lakote jetičnih žena ter sestradanih, škrofuloznih otrok delavcev predočiti ni mogoče. Da bo sramota še popolnejša je starega skopuha in cinika Pergerja najpopreje zastopal dr. Kukovec, bivši minister za — socialno politiko! in ga sedaj še zastopa dr. Pirnat. Oba sta slovenska narodnjaka! O advokatih nikoli nismo imeli posebno ugodno mnenje, ampak da se nahajajo ravno med slovenskimi advokati tudi ljudje, ki se za umazano plačilo v pravem pomenu besede prostituirajo in imajo vrhu tega še predrzno čelo igrati se narodne voditelje, tako daleč naše mnenje ni segalo.

Plače, ki jih Perger svojim zaslužnjem delavcem daje, so naravnost „krležje“; znašajo 1.75 Din, največ 3.75 Din na uro. Povprečna plača na uro znaša 2.50 Din. Kurjavo, ki so jo popreje dobivali kot deputat, morajo delavci od Pergerja kupovati in plačevati po isti ceni kakor vsaka druga stranka. Poyssod drugod je v podobnih podjetjih navada, da delavci poleg plače dobivajo kurjavo zastonj. Nekateri delavci uživajo tudi neke dele manj vrednih zemljišč Pergerjevega veleposestva, morajo pa plačevati najemnino. Stanovanja po večini uživajo zastonj, toda kakšna so ta stanovanja? Bolje bi bilo, da jih ni. Na pol podrte bajte, v katerih od vlage na zidovju voda stoji, raztrgane strehe, da morajo stanovalci ob deževnem vremenu vso posodo, v kolikor je premorajo, nastavljati. V splošnem so ta stanovanja, v katerih je vsled vlage in plesnobe zrak zaduhel, in zlasti po zimi vsled številnih stanovalcev okužen.

Posledica temu je, da v delavskih družinah grazira sušica in škrofuloza.

Delavcev je pri Pergerju vposlenih približno 140. Iskajoč izhoda iz svojega obupnega položaja je to delavstvo dne 29. marca 1923 zahtevalo povišanje svojih mizernih plač za 35%, ali v očigled svojim pretiranim dobičkom Perger o kaki razpravi ni hotel ničesar slišati. Vsled prizadevanja strokovne organizacije je Pergerja končno pozvalo na razpravo okrajno

glavarstvo v Slovenjem gradu na dan 12. julija. Na pogajanja so bili poleg Pergerja pozvani tudi podružnični zaupniki, tajnik zveze lesnih delavcev Jugoslavije in inšpektor dela. Kako avstrijski čifut prezira celo oblasti, dokazuje dejstvo, da se mu niti vredno ni zdelo odzvati se oblastvenemu pozivu, temveč je smatral za dosti poslati svojega slovenskega advokata dr. Pirnata! Došli Pirnat je kratkomalo izjavil, da v imenu Pergerja zahteve odklanja in da Perger ne prizna nikakega zvišanja.

Delavstvo uvideč, da se mirnim potom pri Pergerju ne da doseči ničesar, se je poslužilo skrajnega sredstva in je solidarno stopilo v stavko. In ker tudi vse poprejšnje oblastvene komisijonelne preglede na licu mesta, navzlic vsem ugotovitvam in tem primernim odredbam niso zalegle ničesar, prosimo ministrstvo za socialno politiko, da napravi trpinčenju našega življa po Pergerju v Mislinjah konec. Ukrene naj ministrstvo za socialno politiko, da se Pergerju odvzame bogzna po kakih potih pridobljeno državljanstvo, njegovo posestvo enostavno konfiscira, Pergerja samega pa kratkomalo kot nadležnega tujca in sovražnika države izžene.

Gospoda ruje dalje.

Niti ene seje, niti enega zborovanja nimajo gospodje delodajalci, da ne bi se obregnili ob itak že popolnoma desolatno socialno politiko Jugoslavije. Vsaka prilika jim je dobro došla za protest proti vsemu, kar ima le količkaj značaj delavskih socialnih ustanov.

Pokrajinska zveza industrijcev za Hrvatsko in Slavonijo je imela dne 8. julija 1923 v Zagrebu svoj občni zbor, in kakor je to že v navadi se tudi ta občni zbor ni smel izključiti, da sita gospoda ne bi izprožila svojega topa na itak že popolnoma jetično socialno zakonodajo. V svojem poročilu, ki ga je zveza industrijcev na Hrvatskem in Slavoniji predložila ob-

Naš nauk.

Kaj je vsebina našega nauka — historičnega materializma? Preden preidemo k temu, da dokažemo njegovo pravilnost in resnico, bomo dali bralcem splošen in jasen pregled tega, kar nam je treba dokazati.

Za vsakogar, ki opazuje družabno življenje okrog sebe, je jasno, da žive člani človeške družbe v gotovem medsebojnem razmerju. Družabno niso med seboj enaki, ampak eni stoje na višji stopnji, eni pripadajo eni, drugi drugi skupini ali razredu. Ljudje vsake družbe, v kateri obstoja privatna lastnina, so torej porazdeljeni v razrede. Površni opazovalec bi lahko mislil, da je edini razložek med poedinimi skupinami v glavnem političen, da ima ena grupa v svojih rokah državno oblast in druga da ima zelo malo ali pa nič vpliva na to. Kdor pa gleda malo globlje, vidi, da tiče za lastninskimi in političnimi razmerami produkcijske razmere, t. j. razmere, v katerih žive med seboj ljudje pri proizvodnji, vstvarjanju tega, kar družba potrebuje.

Delavec, podjetnik, rentnik, veleposestnik, kmet, veletrgovec, „kramar“, vsi ti so to, kar so, radi tega, ker zavzemajo gotovo mesto v produkcijskem procesu, v izdelovanju in cirkulaciji (obtoki) proizvodov (produktov). Ta razlika je večja ko ona, da ima eden denar, drugi pa ne. Kajti obdelovanje naravnih zakladov je temelj družbe. Mi stojimo torej med seboj v delovnih, produkcijskih razmerah. Na čem slone te produkcijske razmere? Ali žive ljudje, kapitalisti kot delavci, kmetje kot dninarji in drugi člani človeške družbe kar tako v zraku?

Ne, oni slone na tehniki, na orodjih, s katerimi delajo. Industrijalci in proletarci slone na stroju, so zavisni od stroja. Če ne bi bilo strojev, bi tudi ne bilo niti industrijalcev ne proletarcev, vsekakor ne takih kakor so danes.

Produkcijske razmere ne krožijo kar tako v zraku kot kolobarji dima, ampak tvorijo trden okvir, v katerem se gibljejo ljudje. Tehnika, orodje, produktivne (proizvajalne) sile so temelj družbe, na katerem se dviga in stoji orjaški in zamotani družabni sestav, družabni organizem. Ljudje, ki zavzemajo različno mesto v produkcijskih razmerah, imajo tudi različne ideje, predstave, naziranja, načela. Kapitalisti mislijo kot kapitalisti, delavci kot delavci itd. Oni se ne vstvarjajo svojih naziranj, svojih idej kar iz zraka — ali s tujim izrazom povedano — abstraktno, ampak kot konkretni, resnični, živi ljudje, ki žive ljudje, ki jih žive v različnih razmerah in okolščinah.

Torej ne zavisijo samo naš gmoten (materijalen) položaj od tehnike, ampak tudi naše misli.

Moderno družabno življenje modernega proletarijata je vstvaril torej stroj. Njegove misli, ki izvirajo iz tega razmerja, so torej zavisni od moderne mašinerije. In tako je z vsemi razredi kapitalistične družbe. Kajti en človek družabno ne živi v razmerah, ki so posebej zanj posebne, ampak on ima polno soljudi, ki žive v istih razmerah ko on. N. pr. en delavec sam ne živi napram drugim, član milijonskega razreda, ki se nahaja v istem položaju kakor on. In tako je z vsakim človekom v civiliziranem svetu, vsakdo pripade eni skupini, enemu razredu, katerega člani so v istem razmerju napram produkcijskemu procesu. Torej ni res samo to, da en delavec, en kapitalist, en kmet itd. družabno tako misli, kakor ga silijo misliti njegove razmere, ampak njegova naziranja, njegove ideje se v glavnih potezah strinjajo tudi s stotisoči in milijoni drugih, ki se nahajajo z njim v istem položaju. Obstoja torej razredno mnenje, kakor obstoja tudi razredni položaj v delovnem procesu.

Oblika, v kateri se pojavljajo delovne razmere različnih razredov: kapitalistov, delavcev itd., je v kapitalistični in sploh v vsaki razredni družbi obenem tudi lastninsko razmerje. Kapita-

čnemu zboru, se v svojem znanem protidelavskem naziranju obrača med drugim tudi proti socialno političnim ukrepom ter poudarja, da so določila delavsko varstvene zakonodaje v mnogem oziru preuranjena in da gospodarske in kulturne razmere tako dalekosežno socialno zakonodajo ne prenesejo! — Zbrani gospodje industrijalci so mislili drugače kakor pa so govorili. Kot zakleti sovražniki vsake zakonodaje, ki vsebuje le senco kakega delavskega varstva, ne zanikajo potrebe delavsko varstvenih zakonov, ker bi to čudno zvenelo in ker v javnosti hočejo veljati kot ljudi, katerim ni pri srcu samo profitarstvo, temveč tudi blagor delavcev. Zato ne rečejo direktno, da socialne zakonodaje ni treba, ampak prikrivajo svoje sovražne misli s frazo o uranjenosti. Javnost naj torej misli, da bi tudi oni, mogočni industrijci pozneje, ko bodo gospodarske in kulturne prilike drugačne, ne imeli ničesar proti delavsko varstveni zakonodaji. V resnici pa skušajo s takimi prozornimi manevri javnost varati na ta način, da se poslužujejo taktike zavlačevanja in odložitve izvedbe socialne zakonodaje na čas, ko bo praznik „svetega Nikoli“.

V ponedeljek dne 25. junija 1923 so imeli delodajalci konferenco v Osjeku (Slavonija). Tam je gospoda govorila nekoliko jasneje. Priznala je svojo nemilost, ki jo goji zlasti proti osemurnemu delavniku brez vseh ovinkov javno ter dala tej svoji nemilosti tudi duška potom sklepa, da se ima v vseh podjetjih obvezno uvesti deveturni delovni čas! Gospoda je v svojem delavstvu sovražnem deliriju očitno pozabila, da mora ta sklep neminovno ostati na papirju, ker je za izvajanje takih sklepov potreben še nekdo drugi — to je delavstvo, ki pa se bo izvajanjem takih sklepov odločno uprlo.

Zborovanja delodajalcev se nepretrgoma vrše kakor veriga. Enkrat v Sloveniji, drugič v Zagrebu, tretjič v Beogradu, četrtič v Osjeku, petič v Novem Sadu, šestič v Sarajevu itd. Pri vseh teh zborovanjih je slišati ena in ista pesem, en in

isti refren. Vsa slovenska, hrvaška in srbska delodajalska „brača“ v družbi s svojimi nemškimi, madžarskimi in čifutskimi kompanjoni solidarno uprizarja koncentričen ogenj na vse drobtinice socialno političnega značaja, ki pa v največji meri itak ostajajo na papirju.

Skrajni čas bi bil, da delavsko časopisje brez izjeme svoje medsebojne polemike omeji na dostojne, stvarne argumentacije in naperi vso svojo silo proti enotni kapitalistični mafiji, ki sistematično reže življenske niti vsega delavstva.

Lesni delavci širom države, zbirajte svoje moči v Zvezi lesnih delavcev Jugoslavije, kajti borba za osemurni delovni čas ter za vse ostale delavske dobrine se mora voditi na življenje in smrt.

Vsem ljudem dobre volje.

Po dolgem zavlačevanju in po brezuspešnem prizadevanju ene izmed najštevilnejše stroke v Sloveniji rudarjev, in končno po brezuspešnih pogajanjih rudarjev s Trboveljsko premogokopno družbo so vsi rudarji, po številu okrog 10.000, te družbe stopili solidarno kot en mož v stavko.

Kapitalistična Trboveljska premogokopna družba je največja podjetnica Slovenije. Ona grabi na račun prirodnega bogastva, še več pa na račun 10.000 zaslužjenih delavcev ogromne dobičke, za katere se solidarno dele slovenski kapitalisti s čifutskimi francoskimi in švicarskimi bankirji. In dasi so rudarji z nadčloveškim naporom tekom vojne razdrapane produkcijske prilike spravili v red in dvignili produkcijo na predvojno stanje, jim družba pijavk noče priznati niti od daleč primerne realne plače. Vzpričo nepopisne bede in stradanja rudarjev in njihovih družin odgovarja družba rudarjem z brezprimernim cinizmom, češ, če dobimo dovoljenje, da smemo premog podražiti, vam bomo tudi nekaj dali. Od svojih ve-

listi, delavci itd. se ne ločijo med seboj samo po različnem položaju, ki ga imajo v produkcijskih razmerah, ampak se ločijo tudi po lastnini. Trгоvec ni le zamenjevalec blaga, ampak tudi posestnik kupnega blaga in trgovskega profita. Delavec ni samo izdelovalec dobrin, ampak tudi posestnik delovne sile in cene, katero prejme za prodano delovno silo.

To ni bilo vedno tako. V primitivni komunistični družbi je bila zemlja, hiša, črede, skratka vsa produkcijska sredstva skupna last. Glavna družabna dela se je opravljalo skupno, ljudje so bili medseboj v produkcijskem procesu enaki in v lastnini je bila le mala razlika.

Potem pa, ko se je razdelitev dela tako povečala, da so nastali različni poklici, in potem, ko se je produciralo več, kot je bilo za življenje direktno potrebno, so si prisvojili vojaki, duhovniki i. dr. preostanek in pozneje tudi produkcijska sredstva. Tako so nastali razredi in privatna lastnina, je nestala oblika, v kateri se pojavljajo produkcijske delovske razmere.

In preostanek je postal vedno večji in s tem je bilo vedno večje razredno nasprotje med posedujočimi in onimi, ki nimajo ničesar. V isti meri se je razvijal tudi razredni boj.

Ali tehnika ne miruje. Ona se razvija hitreje in počasneje, produktivne sile naraščajo, način proizvajanja se izpreminja. In če menja produkcijski način, se morajo menjati tudi razmere, v katerih žive med seboj ljudje v delovnem procesu. Razmerje prejšnjih malih mojstrov medseboj in napram njihovim pomočnikom je popolnoma drugačno kot sedaj razmerje med poedinimi podjetniki in teh napram delavcem. Strojna produkcija je izpremenila stare razmere. In ker nastajajo naziranja, predstave, ideje itd. v teh razmerah in porazmerah, v katerih žive ti ljudje, so se menjale tudi te.

Delo in mišljenje se neprestano razvijata in izpreminjata. Človek izpreminja, medtem ko izpreminja med delom naravo, obenem tudi svojo lastno naravo. Od produkcijskega načina ma-

terijalnega življenja zavisí celokupno družabno življenje (bivanje). „Ni zavest ljudi, ki določa njihovo bivanje, ampak obratno njihovo družabno bivanje je, ki določa njihovo zavest.“

Ali na gotovi stopnji svojega razvoja pridejo materijalne, produktivne sile družbe v nasprotje z obstoječimi produkcijskimi in lastninskimi razmerami. V okvirju starih razmer se nove produktivne sile ne morejo več razvijati. Tedaj izbruhne boj med onimi, ki so interesirani na tem, da ostane pri starem, pri starih produkcijskih in lastninskih razmerah in med onimi, ki imajo interes, da se razvijajo nove produktivne sile, priborijo zmago, in dokler ne nastanejo nove produkcijske in lastninske razmere, v katerih morejo cveteti in se razvijati nove produkcijske sile.

In s to revolucijo se menja tudi mišljenje ljudi in sicer z revolucijo in v revoluciji.

To je na kratko vsebina našega nauka. To lahko še na krajše sledeče začrtamo:

1. Tehnika, produktivne sile tvorijo temelj družbe. Produktivne sile določajo produkcijske razmere, razmere, v katerih si stoje med seboj ljudje v proizvodnem procesu. Produkcijske razmere so obenem lastninske razmere. Produkcijske razmere niso samo razmerje poedinih oseb, ampak razredov. Te razredne, lastninske in produkcijske razmere (z drugimi besedami: družabno bivanje) določujejo zavest ljudi, t. j. njihove nazore o pravu, politiki, morali, veri, filozofiji, umetnosti itd.

2. Tehnika se neprestano razvija. S tem se neprestano razvijajo produktivne sile, produkcijski način, produkcijske, lastninske in razredne razmere. S tem se neprestano razvija zavest ljudi.

3. Nova tehnika pride na gotovi stopnji svojega razvoja v nasprotje s starih produkcijskimi in lastninskimi razmerami. Končno zmaga nova tehnika. Gospodarski boj med konservativnimi razredi, ki so zainteresirani na tem, da ostanejo stare oblike, in naprednimi se v tem času najprej izraža v boju za zavzetje politične oblasti, v proletarski demokraciji.

likanskih dobičkov noče odstopiti niti ficka, nasprotno, njen namen je potom advokatskih trikov svoj dobiček še povečati. Rudarji stoje na stališču, da premog ni treba podražiti niti za vinar in da družba navzlic ugoditvi več kot upravičenim delavskim zahtevam, bo imela še vedno več kot dosti dobička.

Boj, ki se bije med rudarji in Trboveljsko premogokopno družbo je tako dalekosežnega pomena, da neposredno tangira vso delavstvo v splošnem. Sodrugi! Na noben način in pod nobenim pogojem ne smemo ravnodušno gledati to gigantsko borbo med velikim delom proletarijata in kapitalom. Sodrugi! Rudarji so vselej, kadar se je na nje apeliralo, izvršili svojo proletarsko dolžnost. Njihova požrtvovalnost je vsakokrat bila brezprimerna. Zato naj sedaj, ko se rudarji sami nahajajo v hudi borbi, stori vsak svojo proletarsko dolžnost, makar od ust odtrga in žrtvuje, kar je v njegovi moči za zmago sodrugov rudarjev.

Kjerkoli kdo more, naj zbira denar in sam prispeva.

Lesni delavci posebej zbirajte po delavnicah, po vseh lesnoindustrijskih podjetjih, kjerkoli se shajate in pošljite nabrana sredstva na Zvezo lesnih delavcev Jugoslavije v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6.

Naj živi borba!

Naj živi solidarnost proletarijata!

Hazarderji.

Preden se približajo pasji dnevi, začne trebušasta kasta pridobitnikov in nategovalcev pospravljati kovčge in se odpravlja na veselo letovanje: k morju, na Bled ali pa v kako drugo kopališče tu ali izven mej. Seboj nese tolsto mošnjo bankovcev, kajti zaboga si ne da kratiti vseh bujnih užitkov na razkošnih „počitnicah“.

Letovišča in zdravilišča so že pred vojno, prav posebno pa še po prevratu postala privilegirana zavetišča same uživanja željne buržuazije. Saj ne more biti govora, da bi si kdo drugi, pa četudi stokrat resnično potreben okrepčila in zdravljenja, v današnjih razmerah mogel privoščiti kaj takega. Zato pa buržuazija uganja tem večje orgije na račun vseh drugih slojev. Prizori, ki jih nudi današnje življenje po nekaterih letovišcih, morajo v človeku vzbuditi gnus in obsojanje.

Le oglejmo si Bled! Ta najlepši biser Slovenije in vse države že dolga leta uživa sloves po vsem svetu. Dotok gostov na Bled z vseh strani sveta je začel po vojni naraščati. Vse to pa je izrabila frakarska špekulantska klika in je Bled „modernizirala“ — to se pravi, da je iz blejskega zdravilskega raja napravila utorišče buržuazijskega uživanja in razsipništva.

Vsa kopališčna in restavracijska poslopja so nanovo preurejena, — temu ne oporekamo. A funkcionirati sta začela tudi dva bara v onem zloglasnem evropskem pomenu te besede, ki tolmači bar kot lokal za verižnike in pohotniške bakanalije. Nadalje je urejena „kazina“ z igralnico po vzoru Monte Carla. Ruleta se vrti, vrti skoro neprestano, stavijo in grabijo se visoke svote samo v tisočakih. In igrska publika uživa v napetosti preizkušanja sreče, izgublja, dobiva in se zabava z naglim razmetavanjem denarja.

Za navadnega zemljana v državi je prepovedana vsaka hazardna igra, naj si bo tudi v skromni obliki. To je prav. Toda čemu je kapitalistom dovoljeno neomejeno hazardiranje, igranje s tisočaki in — s človeškimi dušami. Da, s človeškimi dušami, kajti denar, ki se premetava okrog rulete, ni bil igrski buržuaziji poklonjen od svetega Miklavža, temveč je ugrabljen iz žepa tisočere sirotinje, ki je vsled dandanaš-

njega družabnega reda prikrajšana za vse tiste milijone, ki se neminovno stekajo v blagajne navijalcev, verižnikov, špekulantov — blejskih hazarderjev.

Pravijo, da ima država lepe dohodke od blejske igralnice. Ali si država ne more na drug manj sramotnejši način pridobiti istih dohodkov s tem, da bi take tiče naravnost in izdatneje z davki potipala pri mastnih vratovih?!

Država raje nalaga bednemu delavstvu indirektno davke in državnemu fiskuzu gotovo na misel ne bo prišlo krajšati hazarderskim vampirjem veselje. Blejska igralnica, v kateri igrajo denarni mogotci za cvenk, katerega so izprešali iz delavnega ljudstva, je simbol kapitalistične države, to država sama priznava, ker jo trpi, in to nam je prav.

Protokol

kongresa lesnih delavcev Jugoslavije dne 6., 7., 8. in 9. maja 1923 v Ljubljani.

V.

Dne 8. maja točno ob 2. uri popoldne odvarja s. Rebrič sejo ter po prečitaniu seznama delegatov konstatira, da so vsi navzoči, nakar prevzame predsedstvo s. Vodušek.

S. Predojevič (Zagreb) govori o tarifni politiki, kateri je treba posvetiti veliko pažnjo, posebno pa taktiki, katere se je pri tarifni politiki treba posluževati. Vodstvo organizacije kakor celokupno članstvo mora pri vsakokratnem mezdnem pokretu imeti pred očmi celoten položaj vsega ostalega delavstva. Na to v obširnem govoru slika delovne razmere in delavski položaj v Jugoslaviji kakor tudi delavstva drugih držav. Vse pridobitve delavstva so v nevarnosti, ker kapitalizem skuša z uprav elementarno silo delavske mase potisniti v posicijo popolne brezpravnosti. Če se mu ta nakana posreči, bo delavstvo vrženo nazaj, in predno se zopet ojači ter postane sposobno za borbo, bo poteklo deset let. Ako pa nočemo, da bo kapitalizem triumfirati, moramo slediti tendenci čim večje in tesnejše združitve v jaki, mogočni strokovni organizaciji. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da sami sebi ne bomo zadostovali. Interesirati se moramo tudi za delavstvo vseh ostalih strok, s katerim se moramo boriti ramo ob ramo, če hočemo v težkem boju ostati zmagovalci. In ker je kapitalizem skupen nasprotnik vseh, ne sme biti med proletarijatom o kaki razliki nobenega govora. Solidarnost vsega delavstva je predpogoj vsake uspešne borbe. Nato čita sodr. Predojevič resolucijo.

Trebčanin (Jagodina) želi, da se v resolucijo sprejme tudi zahtevo kontrole nad produkcijo potom delavskih organizacij.

Rebrič (Beograd) izraža željo, da bi centralni kakor tudi pokrajinski odbori smatrali za svojo dolžnost delati v smislu popolne centralizacije Zveze lesnih delavcev Jugoslavije ter bodočemu kongresu stavili tozadevne primerne predloge.

Kongres preide na 6. točko dnevnega reda.

Vodušek (Zagreb) čita besedilo predloga, tičoč se tedenskih prispevkov in podpor, kakor ga je izdelala komisija. Povdarja, da je komisija in še nekaj drugih članov mnenja, da se onih 1500 Din, ki jih ima vsak pokrajinski odbor dati na razpolago centralnemu odboru, ima smatrati kot posojilo centralnemu odboru.

Rebrič (Beograd) se temu protivi, nakar se sklene, da ima vsak pokrajinski odbor izročiti po 1500 Din centralnemu odboru kot začetno glavnico brez vsake dolžnosti povračila.

Trebčanin (Jagodina) je mnenja, da se podpora ob

stavkah ukiniti ne sme, pač pa je potrebno določiti njeno višino, katera naj bo za vse kraje enaka.

Kordič kot poročevalec k 6. točki razlaga predloge komisije in obširno prikazuje prizadevanja delodajalcev za podaljšanje delovnega časa, čemur pa se moramo na celi črti upirati. Glede stavkine podpore je mnenja, da ne kaže to vrsto podpore, kar se tiče višine, generalizirati, ker izkušnja uči, da je potrebno upoštevati krajevne razmere. V svojih daljših izvajanjih se peča z brezposelnostjo ter navaja nekaj primerov, zlasti iz onih držav, ki podpirajo brezposelne delavce na državne stroške. Mnenja je, da kaže tudi glede te točke izdelati resolucijo.

Ob šesti uri zvečer se seja prekine in se po dveurnem odmoru bo ob 8. zopet nadaljevala.

Svita se.

Pokret lesnih delavcev v Bohinjski dolini se normalno razvija. Iz malega raste veliko. Lesno delavstvo prihaja polagoma do spoznanja, in to spoznanje ga vodi v strokovno organizacijo. Ta nad vse veseli pojav dela marsikateremu kapitalističnemu izkoriščevalcu preglavice, kar pa prav nič ne škoduje. Vse kaže, da se je tudi tistemu Pogačniku, o katerem smo že povedali, kako je po hrbtih ljubljanskih mizarjev splezal kvišku, počela oglašati črna vest. Naslednji slučaj kaže, da se je te vesti gotovo ustrašil. Da jo premaga, je delavstvo, vposleno na žagi, ki jo ima skupaj z Dolencem v Soteski, dne 18. junija 1923 poklical v pisarno. V pisarni je, podpira svoje izvajanje z mahljaji svojih dolgih rok, od delavcev kategorično zahteval, da se morajo izjaviti, ali so za osemurno ali za deseturno delo, ter izjavil, da nima nič proti osemurnemu času, da pa bodo tudi samo za osem ur prejemali plačo. Začel je tudi naštevati, da bi delavci pri osmih urah zaslužili po 152, delavke pa 96 kron na dan. Ko je eden izmed delavcev dejal, da si pač žele osemurnega dela, ter pripomnil, da bi bilo plačo potrebno primerno zvišati, da bi pri osemurnem delu ostalo vsaj pri sedanjih plači, kar bi bilo popolnoma pravilno, se je Pogačnik zadržal, da ne da niti ficka! Pogačnik je dobro vedel, da delavci in delavke na znižanje plač spričo abnormalne gorenjske draginje pristopiti ne morejo, zato je porabil ta trik in indirektnim potom terorja pripravil delavce do tega, da so se izjavili sporazumni s tem, da ostane pri starem — to je pri deseturnem delavnem času. Kdor zna, pa zna! Pri vsem tem pa Pogačnik mora prav dobro vedeti, da se vsled ureditve osemurnega delovnega časa ne sme delavcem od plače prav ničesar odvzeti, vedeti pa tudi mora, da je vsako pritiskanje na delavce radi podaljšane delovnega časa in naj se to godi v kakršnikoli obliki, po zakonu kaznjivo. No, vsa afera še ni končana in se bomo ob svojem času tudi s Pogačnikom pomenili.

Prizadeti lesni delavci pa naj store napram strokovni organizaciji svojo dolžnost, potem take ekstravagance raznih Pogačnikov ne bodo mogoče.

Kaj je z rentami?

Lansko leto se je delavki Uršuli Zavrl, vposleni pri cirkularni žagi lesnoindustrijskega podjetja barona Borna v Trziču, pripetila nezgoda. Cirkularna žaga ji je odrezala palec in kazalec na desni roki in tudi drugače ji je desno roko pokvarila žaga tako, da je skoraj nerabna. Sploh ima od nezgode desno roko tako pokvarjeno, da si na primer niti mesa ne more razrezati sama. Sicer si mesa more privoščiti le malokedaj, kadar ga pa

slučajno ima, ji ga morajo razrezati drugi. Zavrl je torej obžalovanja vredna revica. Do 1. januarja 1923 je prejemala nezgodno rento, vsega skupaj po 75 Din mesečno. Poklicana je bila na zdravniški pregled in od tega časa, to je od 1. januarja 1923, za svojo uničeno roko ni prejela več niti vinarja. Na urgence pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani se ponesrečenki odgovarja, da njen akt, ki nosi št. 868, leži pri osrednjem uradu v Zagrebu. Ko se je delavki Zavrl pripetila nezgoda, je v Ljubljani poslovala še začasna delavska zavarovalnica za slučaj nezgode in je Zavrl dobivala, kar ji je po predpisih šlo, ker je zavarovalnica funkcionirala. Ali velemodri gospodje so šli in so vso delavsko zavarovanje zmešali kakor repo, fižol in zelje; zmešali vse tako temeljito, da ga danes ni človeka v Jugoslaviji, ki bi se v ti brozgi spoznal. Vse skupaj so prenesli v Zagreb, kjer je postala godilja popolna. Urgiraj danes, kjer hočeš, nikjer ne opraviš ničesar; v Ljubljani ti rečejo, da se tvoja stvar nahaja pri osrednjem uradu v Zagrebu, če se pa obrneš v Zagreb, ti sporoče, da jim ni nič znanega in ti svetujejo, da se obrni na izpostavo ali pristavo (menda kmečko) ali še drugače — okrožni urad v Ljubljani. Če dobiš iz Zagreba sploh kak odgovor, se lahko srečnega šteješ, kajti „tamo ima vremena“ in z dopisi in akti menda peči kurijo, ker aktov ni nikjer in razume se, rešitve tudi ne!

Vprašamo, čemu naj bo ta „središnji nered“ v Zagrebu? Ali morda za to, da ta kolosalni, a popolnoma nepotrebni aparat samo žre, žre in žre? Vprašamo nadalje, ali je delavsko zavarovanje tu za delavce, ali so delavci in njihovo zavarovanje tukaj, da se spravi h koritom pod čimveč zbankrotiranih eksistenc, ki so jih vsled svoje paritarne mentalitete povsod postavili pod kap?

Slučaj Zavrl ni edini, takih se je nabralo že na stotine.

Zahtevamo od pristojne oblasti, da ukrene, da največji reveži med reveži, med katerimi je tudi Zavrl, od delavskega zavarovanja dobe redno to, kar jim gre.

Gospodom pri „središnjem neredu“ v Zagrebu pa svetujemo, naj to gnojišče, ki smrdi danes že do neba, likvidirajo. Dokazov, da po tej poti ne pojde, je že doprinešenih več kot preveč. Delavstvo pa absolutno nima volje plačevati drag in do kosti nesposoben birokratizem. Svoje krvavo prislužene pare rabi zase in ne za armado raznih nepotrebnih ravnateljev.

Gospoda naj se z likvidacijo požuri, kajti preti nevarnost, da se kmalu prične bliskati in treskati v kaos „središnjega nereda“ tako, da bodo gospodje leteli narazen, kakor preplašena jata vrabcev.

Mezdni pokreti.

Dolgo so se gospodje mizarski mojstri v Mariboru branili pristopiti na končno ureditev plač mizarjem in strojnim delavcem. Vendar pa vsa njihova zavlačevalna taktika ni pomagala. Strokovna organizacija lesnih delavcev, ki je bila tudi to pot v laseh z zadrugo mizarskih mojstrov mariborskih, ni odnehala toliko časa, dokler ni prišlo do razprave. Na dan razprave, ki je bil določen na 14. julija 1923 pri inšpekciji dela, so se odzvali vsi prizadeti povabilu. Poleg zastopnikov delavcev je prišel tudi zastopnik lesnoindustrijske tvrdke „Drava“ in predsednik zadruga mizarskih mojstrov g. Drofenik. Sumljivo je bilo takoj, da je prišel g. Drofenik sam, ker je dosedaj poleg združnega predsednika prihajalo tudi vedno še nekaj drugih mizarskih mojstrov pomagati združnemu predsedniku. Sum je bil opravičen, kajti g. Drofenik je kratkomalo izjavil, da ima sicer pooblastilo pogajati se, nima pa pooblastila pogajati se glede zvišanja plač, za kar pa se je v glavnem šlo. Gospodje z za-

družnim predsednikom vred so dobro vedeli, da se za drugo ne gre kakor za povišanje plač, zato ni bila najivna izjava g. Drofenika nič drugega kot manevar, potom katerega naj bi se gospodje mojstri potrebni regulaciji plač mizarjem in strojnim delavcem izoginili ali pa vsaj zavlekli. V ta namen je gospodom Drofenik zadostoval sam, po načelu „Geh, Hans, geh du voran, du hast die grossen Stiefel an.“

Po taki izjavi seveda ni bilo mogoče priti do konca. Vsa stvar se je torej še enkrat odložila odnosno zavlekla. Toda če so gospodje mizarji mojstri bili mnenja, da so se odkrižali nevarnosti za njihove žepe in so si morda mencali roke od veselja, da se jim je njihov trik tako imenitno posrečil, so se veselili prekmalu, ker v tem slučaju niso računali z žilavostjo strokovne organizacije lesnih delavcev. Njihovo veselje je bilo kratko. Kot strela iz jasnega neba je združni predsednik gospod Drofenik tekom enega tedna zopet prejel povabilo na razpravo. Glasilo se je na dan 21. julija 1923 zopet na inšpekcijo dela. In čeprav je g. združni predsednik tudi pri tej priliki skušal intonirati isto pesem, ki jo je pel dne 14. julija, se mu to pot njegova strategična umetnost ni obnesla. Zastopnik pokrajinskega odbora Zveze lesnih delavcev Jugoslavije je s pomočjo delavskih zaupnikov gospoda združnega predsednika tako in toliko časa klestil in pestil, da se je hočeš nočeš moral udati. — Pogodba je bila sklenjena ter podpisana in plače so bile zvišane in mirna Bosna.

Sodrug lesni delavci v Mariboru pa naj se zavedajo, da je strokovna organizacija lesnih delavcev gospodom mizariskim mojstrom trn v peti in da si bodo z vsemi sredstvi prizadevali tej organizaciji škodovati. Zato je treba to organizacijo čuvati kakor zenico svojega očesa. S podvojeno silo in požrtvovalnostjo se je treba lotiti dela za njo. Potom agitacije in pridobivanja novih članov je treba uspeti tako daleč, da v Mariboru in širni mariborski okolici ne bo niti enega lesnega delavca, ki ne bi bil član Zveze lesnih delavcev Jugoslavije.

Zapisnik

seje pokrajinskega odbora v Ljubljani z dne 16. julija 1923. Seja se je vršila v prostorih tajništva in se je pričela ob četrtna sedem zvečer. Navzoči: Peterca, Žagar, Tokan, Dermastja, Bradeško in Ravnik. Navzoči niso: Gašpari, Pokovec in Kavčič. Kot zaupnik zveze lesnih delavcev Jugoslavije je navzoč Kordič. Predseduje Tokan, zapisnik vodi Dermastja. Najpreje se prečita zapisnik zadnje seje, ki se po pojasnilih glede izvedbe nekaterih sklepov vzame na znanje.

Sledite poročili o stanju mezdnih pokretov v Mislinjah in Mariboru, ki ju podasta Bradeško in Tokan. Za Mislinje se sklone napovedati stavko delavstva vseh obratov tvrdke Perger kakor hitro se sporna vprašanja do 18. t. m. ne uredi. V ta namen se ima podati v Mislinje s. Bradeško. Z obžalovanjem se vzame na znanje poročilo o antisocialnem in delavstvu sovražnem postopanju Pergerjevega pravnega zastopnika demokratskega advokata dr. Pirnata v Slovenjem gradcu. Za Mislinje se za slučaj stavke sklone tudi taktika postopanja in način podpiranja. Kordič konstatira, da tvrdka v Zagrebu, ki ima tovarno za lepenko v najemu, je v ti tovarni vposlenemu delavstvu plače sicer zvišala za 10%, da pa Perger ta povišek ne dopušča izplačevati, temveč ga sam vtakne v žep!

V Mariboru se vsled sabotaže delodajalcev do sedaj še ni posrečilo skleniti kolektivno pogodbo. Pogajanja so se razbila. Sklone se na zadrugo mizariskih mojstrov nasloviti novo spomenico. V slučaju, da tudi na podlagi te spomenice ne pride

do zaželenega rezultata, se zadeva uredi individualnim potom preko zadruga.

Prečita se dopis iz Mežiške doline. Tamošnji sodrugi nannajo, da lesnoindustrijska družba „Korotan“ sili delavstvo delati od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer! in se tudi glede plač ne ravna po sklenjeni pogodbi. Sklene se pismenim potom opozoriti družbo „Korotan“ na njeno protizakonito in protipogodbno postopanje ter zahtevati uvedbo normalnih razmer. V slučaju, da „Korotan“ ne odneha, se bodo ukrenili drugi koraki. Glede shodov v Prevaljah in Črni se sodrugom ustreže. Istotako se ugodi prošnji nekega sodruga v Črni.

Slede poročila agitacijskega značaja tičeči se Loškega potoka, Glažute, Škofje Loke, Ragoznice pri Ptujju itd.

Š. Žagar želi, da bi se v „Lesnem delavcu“ priobčil pregleden razpored ordinacijskih ur zdravnikov bolniške blagajne. Sklene se stopiti v to svrhu v dotiko z okrožnim uradom za zavarovanje delavcev.

Neka zadeva med pokrajinskim odborom in centralnim odborom „Zveze lesnih delavcev Jugoslavije“ se ugodno reši. Na to se seja ob četrtna devet zaključiti.

Širom Jugoslavije.

Indija. Lesni delavci v Indiji se nahajajo že tri tedne v stavki. Lansko leto so se sicer plače uredile tako, da so znašale po 5, 7.50 in 9 Din na uro, toda naraščajoča draginja je prehitela te plače tako, da je lanska regulacija postala iluzorična. In ker delodajalci pametnim argumentacijam niso bili dostopni, je bila posledica — stavka. Slučaj v Indiji kaže, da delodajalci namenoma izzivajo stavke. Na lesnih delavcih bo ležeče, da se proti objestnemu brskiranju njihovih najnujnejših potreb ogradijo in se poslužijo sredstev, potom katerih bodo v stanu objestnost sitih delodajalcev paralizirati.

Lesne delavce vsepovsod opozarjamo na stavko v Indiji ter svarimo vse mizarje in strojne delavce pred potovanjem v ta kraj.

Sarajevo. Tako kakor je to slučaj v Zagrebu, Novem Sadu in Beogradu, tako se tudi v Sarajevu nahaja gotova maloštevilna kasta, katera se je pred brodolomom zatekla in vsidrala pravočasno v bolniških blagajnah ter zadrugah. Od tam, kjer se ta gospoda greje v solncu vladne milosti, se igra delavske voditelje. V Ljubljani stvar ne prihaja tako do izraza, dasi je tudi tukaj v okrožnem uradu Agijev hlev, ki čaka izčiščenja. V Sarajevu so gotovi krogi tirjali stvar tako daleč, da so vsak razmah delavskih strokovnih organizacij preprečevali, kakor hitro te strokovne organizacije niso hoteli priznati nje kot privilegirane voditelje. Postopanje raznih Jakšičev in drugih je bilo ves čas v skladu z željami oblasti. Je pa tudi razumljivo ravnanje teh od delavstva zapuščenih eksistenc, kajti napram svojim zaščitnikom so v svojem lastnem interesu rabili neke vrste zaslug, da ne padejo v nemilost. Te zasluge so si žalostni junaki pridobivali potom razdiranja delavskih vrst. Najpopreje so radikalizirali, da je bilo joj. Revolucionarji so bili taki, da so kakor blazni razbijali vse, tudi strokovne organizacije, ker so jim bili premalo revolucionarne. Ali kmalu so zaznali, da potom svoje taktike na zeleno vejo ne pridejo, da bi jih oblasti v toplih gnezdih ne trpeli, za to so kar čez noč presedali in so iz najljutejših revolucionarnih gromovnikov postali pohlevne ovčice samo zato, da morejo jesti iz vladnih rok na račun — delavcev. Kar je bilo tem od Boga nadarjenim delavskim voditeljem popreje prereakcionarno, jim je postalo preradikalno in prerevolucionarno in

so počeli razbijati iznova. Skratka, razbijali so popreje in razbijali so pozneje. To nekako je vsa njihova zasluga za strokovne organizacije. Sami seveda niso trpeli nikoli, trpelo pa je delavstvo, kar njih, ker so bili in so še danes pri koritih, tudi ni bolelo.

Ali tako kakor nobena drevesa ne rastejo do nebes in nobena stvar ne traja večno, tako je tudi v tem slučaju. Večno teror trajati ne more in se zato tudi bliža konec slave onim elementom, ki so v drugi obliki terorizirali delavce.

Po dve in pol letni dobi je lesnim delavcem v Sarajevu bilo končno omogočeno sklicati sestanek, ki je bil sicer otežkočen vsled raznih formalitet, kojih izpolnitev je zahtevala policija. Lesni delavci so navzlic vsem težkočam izvolili začasni odbor podružnice „Zveze lesnih delavcev Jugoslavije“, ki je takoj pričel poslovati. Izvoljeni so bili v odbor sodrugi: Predsednik Gjuretič, tajnik Mirteča, blagajnik Flack, odborniki Repak, Kavčič, Germek in Željkovič. Odbor bo vodil posle do prihodnjega rednega občnega zbora.

Parasitarna družba okrog okrožnega urada v Sarajevu naj z gotovostjo pričakuje, da ji „zahvala“ trpinčenih delavcev ne izostane.

Osjek. Kakor se nam poroča, je na žagi tvrdke Kaiser pri polnojarmeniku odtrgalo delavcu M. Efingerju levo roko pri lakti. Nekaj takega se dogaja le delavcem, ker gospoda je pred takimi nezgodami že s tem zavarovana, da sploh ničesar ne dela. Vzrok nesreče je kakor v vseh podobnih slučajih pomanjkanje varnostnih naprav. Sodrug Efinger je star 47 let, ima ženo in otroke. Da je vsled utrpljene težke nezgode tudi vsa njegova družina silno prizadeta, bi bilo nepotrebno dokazovati. Huda je usoda takega nasrečnega.

Krivdo pri takih nezgodah, ki uničujejo vso družino prizadetih, nosijo v prvi vrsti podjetniki, njim bi se morala npriti odgovornost, ker jim je zdravje in zdrave ude delavcev deveta briga. Zato tudi ne skrbe za potrebne varnostne naprave. Glavno jim je profit, ki naj bo zvečer čim večji, vse eno, če delavci čez dan tudi glave zgube. Podjetniki in družba sploh, ki trpi tako direktno ubijanje siromašnih delavcev, zares ni vredna, da eksistira.

Nikar naj nihče ne reče, da tvrdka Kaiser nima socialnega čuta; le pogledjmo kako si zna pomagati in kako neskončno modri so njeni ukrepi. V istem podjetju je že dolga leta uslužben s. Štarkelj kot nočni čuvaj. Štarkelj je v podjetju ostarel, sedaj pa gre tvrdka Kaiser in Štarklja na stara leta za zahvalo za dolgoletno zvesto službovanje odpušča ter ponesrečenega s. Efingerja postavlja na njegovo mesto kot čuvaja. Tvrdka ima torej na vesti hkrati dve žrtvi; prva je ob roko, druga na stara leta brez kruha!

Hujše kakor v tem slučaju kapitalistična družba svoje bestijalnosti odkrivati ne more. Taki momenti pa tudi jasno kažejo na brezpravnost delavstva in kako so kapitalisti delavski razred prevarali. Delavci so jim izročeni na milost in nemilost. Tem v nebo vpijočim krivicam je treba napraviti konec. Zato se lesni delavci združite v svoji strokovni organizaciji!

Zagreb. Čujmo, kako meščansko časopisje piše, kadar se pripeti delavcu nezgoda: „Mato Štefuk, rojen v Prelogu, delavec sodarne, ki se nahaja v Vlaški ulici, stanujoč na Pešdenici št. 38, je bil v rečeni sodarni vposlen pri žaganju dog za sode. Pri svojem opravilu pa je bil tako nepreviden, da si je na desni roki odrezal srednji palec ter poškodoval kazalec in palec iste roke.“

To je vse! Poročilo je kratko, tem krepkejša pa povdarja, da je delavec vsled svoje neprevidnosti sam kriv! Nihče ne vpraša, kaj je v resnici vzrok nezgode, nihče se nadalje za stvar ne briga, temveč se kratkomalo tjavendan konstatira, da je delavec sam kriv. Tako poročanje meščanskih listov ima še drugi namen. Tendencia je namreč v naprej a priori odvrniti vsako odgovornost od delodajalca, da ne bi imel sitnosti itd. Buržuazija je v svoji infamiji neprekosljiva.

Shodi.

Tržič. Po daljšem presledku se je v Tržiču vršil dne 24. junija t. l. shod lesnih delavcev, ki ga je vredno omeniti. Bil je pa tudi že skrajni čas. Na shod, na katerem so se tržiški lesni delavci zbrali v lepem številu, sta kot poročevalca prišla Bradeško in Kordič iz Ljubljane. Konstatirati se mora, da je do sedaj manjkala lesnim delavcem tržiškim ona trdna proletarska zavest, brez katere je pozitivno delo organizacije silno otežkočeno. Do sedaj je bila ta navada, da so prihajali na shode ter se interesirali za svojo strokovno organizacijo le takrat, kadar se je šlo za povišanje plač. Kakor hitro pa je bilo mezdnó gibanje, ki se je s pomočjo strokovne organizacije končalo običajno s povoljnim uspehom, pri kraju, so se lesni delavci razpršili ter prepuščali skrb in brigo za uspevanje strokovne organizacije posameznikom. Ko pa je kazala potreba, da se vsled narasle draginje plače zopet regulirajo, tedaj se je počelo zanimanje iznova. Mislimo, da je pravilno in pošteno, če se tako zadržanje označi s pravim imenom, kakor pa po ovinkih namigavati. Pribiti je treba, da se je v takem postopanju zrcalil delavcev ne vredni egoizem. Ali zdi se, da so tržiški lesni delavci to bolezen, ki je zvesta spremljevalka vseh početkov strokovnih organizacij, že preboleli, tako da je upati, da se bo stvar preokrenila na boljše.

Iz ust nekaterih sodrugov so se slišale pritožbe radi lokala v hiši konsumnega društva, češ, raznim nacionalističnim društvom se proti plačilu daje lokal na razpolago, kadar je, mi ga pa dobimo težko. To dejstvo tvori gotovo tudi veliko oviro za razvoj in konsolidacijo podružnice lesnih delavcev. Takemu postopanju od strani konsumnega društva se naravnost čudimo.

Če je konsumno društvo odvisno od onih dohodkov, ki jih dobiva za oddajo lokala raznim nacionalistom, tedaj naj to kratkomalo pove. Lesni delavci radi tega ne bodo ostali na cesti. Konsumno društvo pa naj se potem nikar ne imenuje delavsko.

Umesten je bil tudi apel nekega sodruga na navzoče, naj vsakojako zahrbtnost opuste, ker je pač shod zato, kjer naj vsak pove, kar ima na srcu.

Želeti je, da tržiški lesni delavci uvažujejo besede in navodila, ki sta jih izražala oba govornika. Ako se to zgodi, potem je stabilnost in razvoj tržiške podružnice zajamčen in tudi njeno delo bo uspešno. Treba je vztrajnosti, dela in požrtvovalnosti.

Glažuta. Dne 8. julija 1923 se je vršil v Glažuti od strani tamošnjih lesnih delavcev dobro obiskan shod. Poročal je s. Bradeško, pri čemer je zlasti povdarjal eminentno važnost in pomen osemurnega delavnega časa, proti kateremu se kapitalistični krogi bore z vsemi silami.

Lesni delavci v Glažuti imajo povoda več kot preveč, da strnejo vse svoje sile v svoji strokovni organizaciji. Pritožbe, iznešene na shodu, so odkrivali posebno glede stano-

vanj naravnost neverjetne stvari. Škandal je, da delavci bivajo v brlogih, v kakršnih bi ljudje stanovati ne smeli, in v teh brlogih nimajo niti postelje, niti slame in sploh ničesar, kar je tudi najprimitivnejšemu človeku potrebno.

In kdo so ti gospodje, ki to delavsko paro tako trpinčijo? Gospodarici ste tam znana klerikalna „Gospodarska zveza“ in „Lesna zadruga“, ki ji je predsednik duhovnik in narodni poslanec Škulj! Vsekakor originalen je ta gosp. Škulj. V parlamentu včasih grmi proti krivicam, ki se gode ubožnim slojem, proti izkoriščanju itd., v resnici pa svojemu delavstvu niti slame ne privoščijo, na kateri bi počili njih. utrpli udi. Na eni strani klerikalna gospoda skuša privabiti delavce v svoj tabor potom raznih obljub in potom puhlih fraz ter radikalno demagogijo, tam pa, kjer sami odločujejo, pa delavca niti za človeka ne smatrajo. Ali gospodu Škulju očitno ni ležeče na posvetnem življenju delavcev, čeprav sam ni nikoli lačen, ne raztrgan, čeprav sam po zimi nikoli ne prezebava in ne spi na golih tleh, zato pravi, da se je iz dobičkov, ki jih nese družbino podjetje, namenil sezidati na nekem griču — cerkvico! Ta je pa imenitna. Namesto poštene plače in namesto človeku spodobnih stanovanj bo g. Škulj lesnim delavcem v Glažuti preskrbel cerkvico — za žulje teh delavcev! Cerква imamo v Sloveniji toliko, da bi se lahko srečni šteli, če bi nam družega ne primanjkovalo tako, kakor nam ne primanjkuje teh. Silno pa se moti g. Škulj, če misli, da v nameravani cerkvici bo nasitil, napojil in oblekel delavce ter jim preskrbel poštena stanovanja sveti duh. Dvojno lice, dvojna morala je bil in ostane tipičen znak ljudi Škulove sorte.

Zato klerikalcev varuj nas, o Bog — amen.

Loški potok. Dne 7. julija 1923 se je vršil tukaj dobro obiskan shod lesnih delavcev, vposlenih pri lesnoindustrijski družbi „Tabor“. Na shodu je poročal s. Bradeško o rezultatih razprave, katera se je v svrhu regulacije plač vršila pri inšpekciji dela v Ljubljani in pri kateri je trdko zastopal njen pooblaščenec g. Rus.

Omeniti je treba, da se je g. Rus v potu svojega obraza trudil dokazovati kako je družba „Tabor“ uboga in siromašna. Po njegovem mnenju družba ni v stanu ugoditi delavskim zahtevam, ker enostavno ne more. Bolje bi se glasilo, ker noče, kajti tako, kakor se boji hudič križa, se boje tudi gospodje delodajalci vsakega povišanja delavskih plač, ker že v duhu računajo za koliko bi se jim njihov profit zmanjšal. Pri takih družbah hoče po navadi cela jata družabnikov živeti na račun podjetja in je zbog tega potrebno, da je profit velik. No, zvedeli smo pozneje, da so dobički družbe „Tabor“ navzlic lamentacijami g. Rusa tako veliki, da spravlja prav lepe milijone. Usoda lesnih delavcev je pač povsod enaka, ravno tako pa so tudi povsod enaki podjetniki v svojem pohlepu. Lesni delavci naj za žive in mrtve garajo, med tem ko mislijo gospodje akcijonarji, da imajo od Boga prisojeno pravico na račun delavskih žuljev s svojimi družinami vred udobno živeti. Da pa ni tako in da je taka pravica samo domišljija, o tem bo moralo gospodo poučiti lesno delavstvo potom močne strokovne organizacije. Z gospodi pri družbi „Tabor“ se bomo še videli.

Razno.

Popravek. V zadnji številki našega lista priobčenem članku „Ne nasedajte demagogom“ bi se v stavku, ki govori o raznih demokratskih aferah, beseda „Cankarskih“ morala pravilno gla-

siti „bankarskih“. Upamo, da so čitatelji sami ugotovili tiskovno napako.

V številki 14 „Gl. Sv.“ z dne 19. julija 1923 mi „Kibic § 13“ daje pouk oziroma me „dobrohotno“ graja radi vedenja na mizarski veselici na vrtu hotela „Tivoli“, zakar se mu lepo zahvaljujem. Le žal, da jaz o tej „luštni“ zabavi prav nič ne vem. Še manj pa vem o kakem pogovoru v zadevah lesnih delavcev v družbi g. dr. Golja. Ker pa se mi zdi, da je demagogija moža nedostojna, prosim „Firbca“, naj v bodoče na mesto namigavanja raje kar naravnost trdi — neresnico.

Ravno tako pričakujem od s. H., da drugič ne bo zapisal, da gotovo pričakujem denar od kapitalistov, ampak da sem denar od kapitalistov prejel ali da ga prejemam, od koga in koliko? Taka trditev bo imela vsaj konkretnjšo obliko in meni bo dana prilika, da prepustim prejem tega denarja makar s. H. Sicer pa sem uverjen, da bo s. H. kot „objektiven“ poročevalec tudi omenil predlog nekega sodruga, po katerem je 20.000 kron šlo za požitijo pripadnikom beograjske porodice. Ta čin bi kazalo omeniti že radi tega, ker ima silno recimo revolucionarno patrijski značaj.

Kako že pravi stari pregovor, ki se je še vedno izkazal kot resničen in zanesljiv? Kdor drugemu jamo koplje sam itd.

Niti na misel bi mi ne prihajalo ozirati se na take izrastke žurnalistične umetnosti, ki se je žal udomačila tudi v delavskem časopisju. Ali ker se z gotovim namenom omenjajo lesni delavci, zato naj se mi oprostijo, če sem švrknil nekoliko nazaj. Drugič tega ne bom storil več, ker imam drugega in važnejšega opravila dovolj. Vsekakor bom kot ponižni sluga v bodoče prihajal in pokorno prosil za dovoljenje, kaj smem in s kom smem govoriti. Torej hvala za prijaznost. Zdravo! Tokan.

Huda borba se odigrava med lastniki parobrodov jugoslovanske plovitve na Jadranu in mornarji, ki že nekaj tednov sem stavkajo. Motiv stavke je tudi v tem slučaju isti kakor povsod drugod — draginja, ki je zlasti ob morskimi obalah naravnost kolosalna, plače mornarjev pa sramotno mizerne.

Vojaštvo vojne mornarice, ki je začetkom stavke za silo vzdrževalo promet, je vojni minister odpoklical, tako da je stavka popolna. Take simpatije do stavkujočih revežev pri jugoslovanski vladi še nismo bili priča. General Pešič kot minister vojne in mornarice se je „ponižal“ celo tako, da se je udeležil nekega shoda v Belgradu, na katerem je delavstvo zavzelo stališče v prilog stavkujočih mornarjev. Ali mi ne verjamemo v vladino milost do delavcev. Gotovo ima vlada še neke druge račune z družbo brodolastnikov in zdi se, da smatra stavko mornarjev za ugoden moment za ureditev teh računov. Z drugimi besedami vlada bo opeharila družbo ali bo družba opeharila vlado. Izmozgani in gladni mornarji se bore za eksistenco — kruh in to borbo se za hrbotom borečih se mornarjev izigrava v interesu umazanih kapitalističnih kupčij. Sramota.

G. Franc Zupanc. Dosedanji tajnik demokratske Žerjavove organizacije je bil od strani svojih kruhodajalcev postavljen pod kap. Gospodin Zupanc je prebredel že vse, svojo barvo je spremenjal kakor kameleon, ni mu pa pomagalo nič, kajti povsod so se ga otesli kot navadnega podreznika, ki je vsled neznačajnosti pripravljen zatajiti tudi samega sebe. Sedaj je ta politična prostitutka dobila „laufpas“ tudi od Žerjava. Najboljše bo za Zupanca, da vzame vrv in se gre obesiti.

Opcijski rok za naše državljanstvo je potekel s 16. junijem. Državljanstvo je odslej možno dobiti le po obstoječih zakonih.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.